

Çocukta boğaza takılan kılçık ve Sivaslı Aziz Vlas (280-316)

Murat Yurdakök

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Pediatri Profesörü

SUMMARY: Yurdakök M. (Department of Pediatrics, Hacettepe University Faculty of Medicine, Ankara, Turkey). Saint Blaise of Sebastea (Sivas) (280-316) and a boy with fishbone lodged in his throat. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi* 2005; 48: 361-362.

Saint Blaise (Surp Vlas) was born into a rich and noble family who raised him as a Christian. After becoming a bishop of Sebastea (today Sivas), a new persecution of Christians began. He escaped to Mount Erciyes in Kayseri, but was found by Roman soldiers and killed by the governor. Blaise is the patron saint of wild animals because of his care for them. He is also known for his care of those with throat maladies, which apparently originated from a legend that Saint Blaise was able to heal a boy brought to him near death with a fishbone lodged in his throat.

Aziz Vlas, Roma İmparatorluğu'nun Sebasteia (Sivas) şehrinde MS 280 ya da 283'de doğdu. Bazılarına göre Rum, bazılarına göre Ermeni idi. Muhtemelen zengin bir aileden gelen Vlas tıp eğitimi gördü. Boğaz hastalıkları konusundaki maharetiyle çevreye ün salmıştı. Pagan inanışını terk ederek Hristiyanlığı kabul etti. Şehrindeki piskoposu Romalılar öldürülünce, halkın isteği ile Sivas piskoposu seçildi. Piskopos olduktan sonra Romalıların uyguladığı baskı nedeniyle Erciyes Dağı'nda bir mağarada keşiş hayatı sürmeye başladı. Ancak bölgedeki Roma Valisi Agricolaus'un askerler tarafından bulunarak tutuklandı ve inançlarından dönmediği için işkence ile öldürüldü (316).

Vlas'ın bizi ilgilendiren yönü mesleği ile ilgili bir efsane ile ilişkilidir. Romalı askerler tarafından tutuklanan Vlas tam Sivas'a girerken bir kadın, boğazına takılan balık kılçığı yüzünden ölmek üzere olan oğlunu Vlas'a gösterir ve ayaklarına kapanarak, gözyaşları içinde ondan oğlunu kurtarmasını ister. Vlas, ismini anarak dilekte bulunanların isteklerine kavuşmaları için Tanrıya yakarır ve ellerini çocuğun üstüne koyarak iyileşmesi için dua eder. Çocuk o anda iyileşir. O günden beri kemik yeva diken yutan birinin nefes borusu tıkanıldığında hemen Aziz Vlas'ın adını anılmakta ve geçeceğine inanılmaktadır. Daha sonra veba salgınları sırasında "vebaya karşı koruyucu azia" olarak da anılmıştır.

Vlas'ın adı Rumca ve Latinceye Blasios, Fransızca Blaise, Almancaya Blasien olarak geçti. 1527'de azizlik sıfatını Vatikan resmen onayladı. Cerrahların, bağcılarının, balıkçıların,

mimarların hamisi olarak Hristiyan mitolojinde yerini aldı. Aziz Vlas, bugün Fransız kültüründe Snt Blaise, İtalyanlar arasında San Biagio, Polonya'da Blasej, Rusya'da Vlasi, Yunanistan'da Ayios Blasios adıyla biliniyor. Ermeniler ise ona Surp Vlas diyor. Fransa'daki her 5000 çocuktan biri onun adını taşıyor. 3000 ailenin üyeleri Blaise soyadına sahip. Üç bini Fransa'da olmak üzere Avrupa'da 1200 kilise, manastır ona ithaf edilmiş. Vlas'ın efsanesi son 1700 yılda Sivas'tan Avrupa'ya, oradan dünyanın dört bir yanına yayılmış durumda.

Vlas'ın mezarı Selçuklular'ın şehre ele geçirmesinden sonra türbeye dönüşür. Aziz Vlas ise 'Boğaz Evliyası' adlı bir eren olarak kabul edilir. Geçtiğimiz yüzyıldan kalan kayıtlarda içinde Sivas'ın Medrese Mahallesinde Surp Vlas'ın mezarının da bulunduğu şapel'in, bir Türk'ün evinin bahçesinde olduğu ve Aziz'in, Müslümanlar tarafından da "Boğaz Evliyası" olarak adlandırıldığı, mezarın hem Hristiyanlar hem de Müslümanlar tarafından ziyaret edildiği belirtilir. Boğazından rahatsız Hristiyan şapeli, Müslüman türbeyi ziyaret ediliyor, şifa dileniliyordu. Sivaslılar lahit kapağındaki oyuk nedeniyle şapele "Göz Baba Türbesi" adını takmıştı. Göz hastaları etrafında dönüp dua ediyordu.

1947'deki kent düzenlemeleri sırasında türbenin üstünden otoyol geçti. Başucu taşı, mezar kapağı ve ayakucu taşından oluşan lahit o günlerde müze olarak kullanılan Gök Medrese'ye taşındı. 2003 yılına kadar Buruciye Medresesi'nin girişinde bulunan lahit, daha

sonra Sivas Müzesi'nin deposuna kaldırıldı, oradan da şehrin 20 kilometre dışına kurulan Kültür Parkı'na yerleştirildi. Park İl Özel İdaresi'ne devredilince Sivas Valiliği, müze müdürlüğünden taşların müzeye taşınmasını istediğinden, lahit Kongre Müzesi'nin bahçe-

sinde boş bulunan bir yere konuldu. Ancak taşıma sırasında başucu taşı düşüp iki parçaya bölündü.

KAYNAK

Çuhacıyan A. Uluslararası Üne Sahip Sivashlı Aziz Vlas. İstanbul: Aras Yayıncılık, 2004.